పంచబ్రహ్మోపనిషత్తు

– డా. కొండూరి తిరువేంగళ రాఘవన్

ఉపోద్ఘాతము :

ఈ ఉపనిషత్తు కృష్ణ యజుర్వేద సంప్రదాయానికి చెందినది. ఇందులో మొత్తం 41 మంత్రాలు ఉన్నాయి. ఇది శాకలఋషి పైప్పలాదమహర్షిని అడిగిన ప్రశ్నతో ప్రారంభమైంది. సృష్టి ప్రారంభంలో ఏది మొదట ఉద్భవించింది? – అప్పటి నుండి ఏమి జరిగింది. మొదట పైప్పలాదమహర్షివరుసగా సద్యోజాత, అఘోర, వామదేవ, తత్పురుష మరియు ఈశాన యొక్క మూలం గురించి మాట్లాడాడు, తరువాత అతను వాటి రూపాన్ని వరుసగా వివరించాడు.

ఈ ఐదింటికి '**పంచబ్రహ్మ**' అని పేరు పెట్టారు మరియు తన ఆత్మలో ఉన్న ఈ పంచబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, '**నేనే పంచబ్రహ్మను**' అను ఈ రకమైన అనుభవ జ్ఞానాన్ని పొందిన సాధకుడు బ్రహ్మామృతం యొక్క అమృతాన్ని రుచి చూసి ముక్తిని పొందుతాడు అని ఉంది. అంతిమంగా, ఈ పంచ బ్రహ్మజ్ఞానం యొక్క గొప్ప మహిమను కీర్తిస్తూ, హృదయ కమలంలో ఉన్న సదాశివ అంశను పరిశోధించమని ఉపనిషత్తు పూర్తి చేయబడింది.

స్వస్తి

పంచబ్రహ్మోపనిషత్

శ్లో. బ్రహ్మాదిపంచబ్రహ్మాణో యత్ర విశ్రాంతిమాప్నుయుః ।
తదఖండసుఖాకారం రామచంద్రపదం భజే ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

అథ పంచబ్రహ్మోపనిషత్ ప్రారంభః

హరిః ఓం

అథ పైప్పలాదో భగవాన్భో కిమాదౌ కిం జాతమితి । సద్యో జాతమితి ।
కిం భగవ ఇతి । అఘోర ఇతి । కిం భగవ ఇతి । వామదేవ ఇతి ।
కిం వా పునరిమే భగవ ఇతి । తత్పురుష ఇతి । కిం వా పునరిమే భగవ ఇతి ।
సర్వేషాం దివ్యానాం ప్రేరయితా ఈశాన ఇతి । ఈశానో భూతభవ్యస్య
సర్వేషాం దేవయోగినాం । కతి వర్ణాః । కతి భేదాః । కతి శక్తయః ।
యత్సర్వం తద్గుహ్యం । తస్మై నమో మహాదేవాయ మహారుద్రాయ ప్రోవాచ
తస్మై భగవాన్మహేశః ॥

గోప్యాద్గోప్యతరం లోకే యద్యస్తి శ్రుణు శాకల ।
సద్యో జాతం మహీ పూషా రమా బ్రహ్మా త్రివృత్స్వరః ॥ ॥ 1 ॥

ఋగ్వేదో గార్హపత్యం చ మంత్రాః సప్తస్వరాస్తథా ।
వర్ణం పీతం క్రియా శక్తిః సర్వాభీష్టఫలప్రదమ్ ॥ ॥ 2 ॥

అఘోరం సలిలం చంద్రం గౌరీ వేద ద్వితీయకం ।
నీరదాభం స్వరం సాంద్రం దక్షిణాగ్నిరుదాహృతమ్ ॥ ॥ 3 ॥

పంచాశద్వర్ణసంయుక్తం స్థితిరిచ్ఛాక్రియాన్వితం ।
శక్తిరక్షణసంయుక్తం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ॥ 4 ॥

సర్వదుష్టప్రశమనం సర్వైశ్వర్యఫలప్రదం ।
వామదేవ మహాబోధదాయకం పావకాత్మకమ్ ॥ ॥ 5 ॥

విద్యాలోకసమాయుక్తం భానుకోటిసమప్రభం ।
ప్రసన్నం సామవేదాఖ్యం నానాష్టకసమన్వితమ్ ॥ ॥ 6 ॥

ధీరస్వరమధీనం చావహనీయమనుత్తమం ।
జ్ఞానసంహారసంయుక్తం శక్తిద్వయసమన్వితమ్ ॥ ॥ 7 ॥

వర్ణం శుక్లం తమోమిశ్రం పూర్ణబోధకరం స్వయం ।
ధామత్రయనియంతారం ధామత్రయసమన్వితమ్ ॥ ॥ 8 ॥

సర్వసౌభాగ్యదం నృణాం సర్వకర్మఫలప్రదం ।
అష్టాక్షరసమాయుక్తమష్టపత్రాంతరస్థితమ్ ॥ ॥ 9 ॥

యత్తత్పురుషం ప్రోక్తం వాయుమండలసంవృతం ।
పంచాగ్నినా సమాయుక్తం మంత్రశక్తినియామకమ్ ॥ ॥ 10 ॥

పంచాశత్స్వరవర్ణాఖ్యమథర్వవేదస్వరూపకం ।
కోటికోటిగణాధ్యక్షం బ్రహ్మాండాఖండవిగ్రహమ్ ॥ ॥ 11 ॥

వర్ణం రక్తం కామదం చ సర్వాధివ్యాధిభేషజం ।
సృష్టిస్థితిలయాదీనాం కారణం సర్వశక్తిధృక్ ॥ ॥ 12 ॥

అవస్థాత్రితయాతీతం తురీయం బ్రహ్మసంజ్ఞితం ।
బ్రహ్మవిష్ణ్వాదిభిః సేవ్యం సర్వేషాం జనకం పరమ్ ॥ ॥ 13 ॥

ఈశానం పరమం విద్యాత్ప్రేరకం బుద్ధిసాక్షిణం ।
ఆకాశాత్మకమవ్యక్తమోంకారస్వరభూషితమ్ ॥ ॥ 14 ॥

సర్వదేవమయం శాంతం శాంత్యతీతం స్వరాద్బహిః ।
అకారాదిస్వరాధ్యక్షమాకాశమయవిగ్రహమ్ ॥ ॥ 15 ॥

పంచకృత్యనియంతారం పంచబ్రహ్మాత్మకం బృహత్ ।
పంచబ్రహ్మోపసంహారం కృత్వా స్వాత్మని సంస్థితః ॥ ॥ 16 ॥

స్వమాయావైభవాన్సర్వాన్సంహృత్య స్వాత్మని స్థితః ।
పంచబ్రహ్మాత్మకాతీతో భాసతే స్వస్వతేజసా ॥ ॥ 17 ॥

ఆదావంతే చ మధ్యే చ భాససే నాన్యహేతునా ।
మాయయా మోహితాః శంభోర్మహాదేవం జగద్గురుమ్ ॥ ॥ 18 ॥

న జానంతి సురాః సర్వే సర్వకారణకారణం ।
న సందృశే తిష్ఠతి రూపమస్య పరాత్పరం పురుషం విశ్వధామ ॥ ॥ 19 ॥

యేన ప్రకాశతే విశ్వం యత్రైవ ప్రవిలీయతే ।
తద్బ్రహ్మ పరమం శాంతం తద్బ్రహ్మాస్మి పరమం పదమ్ ॥ ॥ 20 ॥

పంచబ్రహ్మ పరం విద్యాత్సద్యోజాతాదిపూర్వకం ।
దృశ్యతే శ్రూయతే యచ్చ పంచబ్రహ్మాత్మకం స్వయమ్ ॥ ॥ 21 ॥

పంచధా వర్తమానం తం బ్రహ్మకార్యమితి స్మృతం ।
బ్రహ్మకార్యమితి జ్ఞాత్వా ఈశానం ప్రతిపద్యతే ॥ ॥ 22 ॥

పంచబ్రహ్మాత్మకం సర్వం స్వాత్మని ప్రవిలాప్య చ ।
సోఽహమస్మీతి జానీయాద్విద్వాన్బ్రహ్మాఽమృతో భవేత్ ॥ ॥ 23 ॥

ఇత్యేతద్బ్రహ్మ జానీయాద్యః స ముక్తో న సంశయః ।
పంచాక్షరమయం శంభుం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ॥ 24 ॥

నకారాది యకారాంతం జ్ఞాత్వా పంచాక్షరం జపేత్ ।
సర్వం పంచాత్మకం విద్యాత్పంచబ్రహ్మాత్మతత్త్వతః ॥ ॥ 25 ॥

పంచబ్రహ్మాత్మికీం విద్యాం యోఽధీతే భక్తిభావితః ।
స పంచాత్మకతామేత్య భాసతే పంచధా స్వయమ్ ॥ ॥ 26 ॥

ఏవముక్త్వా మహాదేవో గాలవస్య మహాత్మనః ।
కృపాం చకార తత్రైవ స్వాంతర్ధిమగమత్స్వయమ్ ॥ ॥ 27 ॥

యస్య శ్రవణమాత్రేణాశ్రుతమేవ శ్రుతం భవేత్ ।
అమతం చ మతం జ్ఞాతమవిజ్ఞాతం చ శాకల ॥ ॥ 28 ॥

ఏకేనైవ తు పిండేన మృత్తికాయాశ్చ గౌతమ ।
విజ్ఞాతం మృణ్మయం సర్వం మృదభిన్నం హి కాయకమ్ ॥ ॥ 29 ॥

ఏకేన లోహమణినా సర్వం లోహమయం యథా ।
విజ్ఞాతం స్యాదథైకేన నఖానాం కృంతనేన చ ॥ ॥ 30 ॥

సర్వం కార్ష్ణాయసం జ్ఞాతం తదభిన్నం స్వభావతః ।
కారణాభిన్నరూపేణ కార్యం కారణమేవ హి ॥ ॥ 31 ॥

తద్రూపేణ సదా సత్యం భేదేనోక్తిర్మృషా ఖలు ।
తచ్చ కారణమేకం హి న భిన్నం నోభయాత్మకమ్ ॥ ॥ 32 ॥

భేదః సర్వత్ర మిథ్యైవ ధర్మాదేరనిరూపణాత్ ।
అతశ్చ కారణం నిత్యమేకమేవాద్వయం ఖలు ॥ ॥ 33 ॥

అత్ర కారణమద్వైతం శుద్ధచైతన్యమేవ హి ।
అస్మిన్బ్రహ్మపురే వేశ్మ దహరం యదిదం మునే ॥ ॥ 34 ॥

పుండరీకం తు తన్మధ్యే ఆకాశో దహరోఽస్తి తత్ ।
స శివః సచ్చిదానందః సోఽన్వేష్టవ్యో ముముక్షిభిః ॥ ॥ 35 ॥

అయం హృది స్థితః సాక్షీ సర్వేషామవిశేషతః ।
తేనాయం హృదయం ప్రోక్తః శివః సంసారమోచకః ॥ ॥ 36 ॥

ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై ॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఇతి పంచబ్రహ్మోపనిషత్సమాప్తః